

Nowożytność, HISTORIA POWSZECHNA (szkoła podstawowa, szkoła średnia)

Opis źródła.

Relacja z „Gazety Warszawskiej” z 1774 r. dotyczącej wprowadzenia w Republice Weneckiej przepisów mających zwalczać szerzące się żebractwo. Wymieniono m.in. kary, które grożą osobom łamiącym to prawo.

Miejsce wydania.

„Gazeta Warszawska”, nr 86, 23 IX 1774 r., s. 1-2.

Tekst źródła

Z Wenecji dnia 22. Września.

Liczba żebraków znacznie się w tym mieście pomnożyła, gdy wielu ubogich obcych nawet, nadzieją prędszego tu wspomżenia się ułudzonych ściągnęło. Rząd tutejszy dla ich liczby umnieyszenia, jako nie upatrywał nigdy skuteczniejszego sposobu, nad wyrugowanie tych wszystkich, którzy nie są tutejszemi Rodakami; tak też i teraz dawne w podobnych okolicznościach powydawane odnowił rozrządzenia: Mocą których tak Cudzoziemcy, iako też nawet poddani tey Rzeczypospolitey¹, jeśli nie są rodem z samey Wenecji, powinni z niey ustąpić w 3. dniach; do czego potrzebne paszporty będą im rozdawane darmo: którychby zaś po 8. dniach znaleziono tu ieszcze, ci smagantem, więzieniem, skazaniem na galery, lub innemi cięższemi ieszcze karami, wedle płci, lat, i wielkości przestępstwa, karani będą. Trzymającym swoje baty do naięcia powszechnego, przywozić ich do miasta, gospodarzom zaś do domów przyjmować onych, pod surowemi karami zabroniono. Tym zaś ubogim, którzy są tuteysi Rodacy, przepisano, aby ani po ulicach, ani po domach, ani tym bardziej po kościołach, zebrać i ludziom do nabożeństwa przeszkadzać nieważyli się; lecz aby jedynie tylko przy drzwiach Kościołów od wchodzących i wychodzących jałmużny czekali.

Słowniczek pojęć

smagant – tu: bat, bicz

Wenecja – miasto we Włoszech, od wczesnego średniowiecza do 1797 r. samodzielna republika kupiecka

---

¹ Wenecja była republiką, stąd określenie Rzeczypospolita z łac. Reipublica.

Pytania do źródła.

- Pytania dla uczniów szkoły podstawowej i uczniów szkoły średniej (poziom podstawowy).

Jakiego regionu i jakiego zjawiska dotyczy źródło?

Jakie kary zostały wprowadzone przez władze Wenecji dla łamiących ten zakaz?

- Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony): pytania dla poziomu podstawowego, a ponadto:

Jakie były zasady usunięcia żebraków? Którzy z nich mogli zostać?

Jakie ograniczenia wprowadzono dla rodowitych żebraków-Wenecjan?

Wskazówki.

Warto wspomnieć o statusie Wenecji jako niezależnej republiki kupieckiej i przedstawić jej kres, który nastąpił ćwierć wieku później. Nauczyciel może też zwrócić uwagę, że wprowadzony nakaz żebrania jedynie pod kościołami to zwyczaj wywodzący się ze średniowiecza. Źródło pozwala także na poruszenie problematyki nierówności społecznych w dawnych czasach.

Literatura pomocnicza.

W. Szyszkowski, *Wenecja: dzieje Republiki 726-1797*, Toruń 1994.

Najważniejsze cezury.

1774 r. – we Francji Ludwik XVI objął tron, a w Rzeczypospolitej otwarto Kanał Bydgoski

1797 r. – kres istnienia Wenecji jako samodzielnej Republiki

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Andrzej Buczyło